Uvodnik

Poštovane čitateljice, poštovani čitatelji,

pred vama je novi broj Hrvatskog časopisa za osiguranje, koji izlazi u razdoblju u kojem se geopolitičke napetosti, inflatorni pritisci i demografski izazovi isprepliću s nikad bržim tehnološkim napretkom. Globalno gospodarstvo i dalje balansira između oporavka i stagnacije. Rastuće trgovinske napetosti, carinski ratovi i rizici globalnih lanaca opskrbe stvaraju nove neizvjesnosti. U takvom okruženju, Europa traži put prema strateškoj autonomiji, a industrija osiguranja važan je dio te transformacije. Ipak, ovdje je vrijedno istaknuti dva konkretna očekivana zamašnjaka promjena u financijskom sektoru Europske unije, a to je još jedan strateški projekt EU - Unija štednje i ulaganja (*Savings and Investment Union*) te sveprisutna implementacija umjetne inteligencije (AI).

Temeljem ipak neispunjenih očekivanja inicijative Unije tržišta kapitala (CMU) ona doživljava svoju transformaciju u "Uniju štednje i ulaganja". Cilj Unije štednje i ulaganja je daljnja integracija europskog financijskog sektora, integrirana i ujednačena regulacija i nadzor, poticanje ulaganja u inovacije kao i usmjeravanje bankovne štednje ka financijskom tržištu te odgovor na potrebu za financiranjem zelene i digitalne tranzicije, te jačanjem obrambenih kapaciteta. Planirano je i jačanje proizvoda dobrovoljne mirovinske štednje kroz izmjene Pan-europskog mirovinskog proizvoda (PEPP) što potencijalno otvara prostor za osiguratelje prvenstveno kroz proizvode investicijskog životnog osiguranja, ali i daljnje pozicioniranje životnih i rentnih osiguranja kao mirovinskih štednih i isplatnih proizvoda. Također, osiguratelje se ovdje promatra i kao dugoročne institucionalne investitore koji svojim ulaganjima mogu doprinijeti transformaciji europskog gospodarstva ka inovativnom i digitalnom, ali i kao financijere rastućih ulaganja u obrambeni sektor.

Dok Unija štednje i ulaganja mijenja *proizvod*, umjetna inteligencija fundamentalno mijenja *proces*. Utjecaj AI-a na osiguranje više se ne može promatrati samo kroz prizmu prodajnog i informativnog savjetnika, likvidacije šteta ili detekcije prijevara, iako su ti segmenti i dalje ključni. Postavlja se pitanje hoće li AI biti distributer osiguranja, hoćemo li preko AI alata zaključiti kupovinu proizvoda osiguranja. Kroz *Agentic AI* na nekim tržištima u maloprodajnoj industriji uz ovlaštenje AI za kupovinu, pristup AI Google ili Apple pay, umjetna inteligencija već zaključuje kupovinu. Osiguranje kao djelatnost je specifična, strogo regulirana i dalek je put do ove primjene u osiguranju, međutim, valja promišljati, obzirom na

brzinu tehnoloških promjena, je li ovo zaista toliko daleko i koje će učinke imati na distributere i poslovanje osiguratelja. Već danas nije zanemarivo kada pitate AI za ponudu nekog proizvoda osiguranja, ponude kojih osiguratelja su u prve tri ponude i zašto je to tako. Kako prilagoditi web stranice osiguratelja, prisutnost u medijima i na društvenim mrežama kako bi AI „čitao i učio" više o vašim proizvodima.

U svjetlu ovih makroekonomskih i tehnoloških promjena, ovaj broj Hrvatskog časopisa za osiguranje donosi niz iznimno kvalitetnih stručnih i znanstvenih radova koji obrađuju specifične pravne i praktične izazove djelatnosti osiguranja. Autori se bave temama koje su ključne za svakodnevno poslovanje, ali i razvoj osigurateljne znanosti i prakse.

Prof. dr. sc. Loris Belanić otvara broj detaljnom analizom novina u postupku obrade odštetnih zahtjeva iz automobilske odgovornosti. U fokusu njegova rada je novi Pravilnik o postupku rješavanja odštetnih zahtjeva oštećenih osoba u prometu, koji donosi sadržaj obrazložene ponude i utemeljenog odgovora. Autor ističe kako su ova pravila sada unificirana za sve postupke te nastoji se ukazati na pravne posljedice koje donosi propisana detaljna obveza obrazlaganja odluka o odštetnom zahtjevu iz Pravilnika.

Temom koja je iznimno aktualna zbog porasta broja sudskih sporova bavi se *prof. dr. sc. Dinka Šago* u radu "Osiguranje od profesionalne odgovornosti zdravstvenih djelatnika". U ovom radu autorica analizira osiguranje od profesionalne odgovornosti zdravstvenih djelatnika, koje predstavlja ključni mehanizam zaštite kako za medicinske djelatnike, tako i za pacijente. Ukazuje kako profesionalna odgovornost pokriva štete koje proizlaze iz stručnih pogrešaka, poput nepravilnog liječenja, pogrešnih dijagnoza, grešaka u terapiji ili zahvatima, te propusta u obavljanju poslova sukladno pravilima struke.

Prof. dr. sc. Gabrijela Mihelčić donosi stručni rad o ovlasti neosiguranog vjerovnika tražiti osnivanje prisilnog zaloga nakon neuspješne prodaje nekretnine. Autorica analizira ovlast neosiguranog vjerovnika da traži osnivanje prisilnog sudskog založnog prava na nekretnini nakon neuspješne elektroničke javne dražbe. Rad razmatra dvojbe oko prekluzivnih rokova i pravnih učinaka zabilježbe ovrhe, pružajući vrijedne smjernice za pravne službe osiguratelja koje se bore s naplatom potraživanja.

Poveznicu između stečaja potrošača i životnih osiguranja istražuje *izv. prof. dr. sc. Dejan Bodul* u radu "Analiza utjecaja otvaranja postupka stečaja potrošača na imovinu iz police životnog osiguranja". Ovaj rad je iznimno

važan jer postavlja pitanje: ako policu životnog osiguranja tretiramo kao štednju/imovinu, što se s njom događa kada potrošač proglasi stečaj?

Autor analizira napetost između cilja stečajnog postupka (namirenje vjerovnika) i socijalne funkcije osiguranja, dajući uvid u to jesu li postojeće norme dovoljno precizne.

Na kraju, posebno mi je zadovoljstvo predstaviti rad *Leona Jakopovića*, dobitnika Nagrade Hrvatskog ureda za osiguranje za najbolji diplomski rad u 2025. godini. Njegov rad "Procjena rizika i osiguranje u projektiranju proizvodnih sustava" donosi svjež, inženjerski pogled na osiguranje. Autor predlaže inovativni model ranog uključivanja osiguratelja u faze projektiranja industrijskih postrojenja, koristeći digitalne alate i koncept "digitalnih blizanaca". Ovo je izvrstan primjer kako se prevencija šteta može integrirati u sam dizajn sustava, smanjujući rizike i troškove za sve sudionike.

Svaki od ovih radova donosi vrijedan doprinos aktualnoj znanstvenoj i stručnoj raspravi o aktualnostima djelatnosti osiguranja u promjenjivom i neizvjesnom okruženju. Nadamo se da će ovo izdanje potaknuti nova promišljanja i dodatno obogatiti znanstvenu i stručnu praksu.

Želim vam ugodno i korisno čitanje! Povodom nadolazećih blagdana, želim Vam svako dobro i Sretan Božić i uspješna Nova 2026. godina!

Jakša Krišto